

Postbus 85980, 2508 CR Den Haag

Datum 3-8-2022
Behandeld door Gemma Willemsen

de heer Remkes

Geachte heer Remkes,

De Dierenbescherming volgt de ontwikkelingen inzake stikstof nauwlettend omdat dit van grote invloed is op de veehouderij en het dierenwelzijn van de dieren in die veehouderij. We willen u op het hart drukken dat bij keuzes inzake stikstof, dierenwelzijn ook kán en volgens ons móet verbeteren. Dit is een grote kans om integraal te verduurzamen, in plaats van single issue beleid te voeren. Dat het mogelijk is om dierenwelzijn te combineren met milieu en een goed verdienmodel, laten verschillende goede praktijkvoorbeelden al zien.

Volgend op hetgeen in het regeerakkoord is opgenomen over Convenant Dierwaardige Veehouderij zijn voor dit najaar gesprekken voorzien. Dit traject zal in Q1 of Q2 2023 een route opleveren voor versneld verbeteren van dierenwelzijn. Althans dat is de bedoeling. Het is aanbevelenswaardig de resultaten uit dit separate proces te verbinden met de plannen voor de gebiedsgerichte aanpak. Nu horen we vaak dat stikstof- en klimaatmaatregelen 'niet ten koste' van het dierenwelzijn mogen gaan, maar dat is veel te mager en niet geborgd. En, in het licht van de veranderende Wet Dieren, zal dat ook niet kunnen.

De Dierenbescherming wil graag win-win maatregelen voor de veehouderij en geen win-verlies maatregelen.

Wij vragen u samengevat om vijf punten:

- Zoek vooral naar duurzame systeemveranderingen zoals extensivering. Technische maatregelen kunnen ondersteunend zijn aan extensivering, maar zijn op zichzelf niet voldoende om de doelstellingen te halen. Ook zijn ze vaak duur, is hun effectiviteit niet altijd onbetwist en hebben sommige nadelige dierenwelzijneffecten.
- In al het onderzoek naar emissiereductie: includeer dierenwelzijn bij het bepalen van de effecten van emissiereducerende maatregelen, naast milieu en verdienvermogen van de boer.
- Bij voermaatregelen: ga uit van de voedingsbehoeften van het dier, diergezondheid op de lange termijn en aan voer gerelateerd gedrag zoals grazen, scharrelen en wroeten, als het veevoer wordt aangepast.
- Bij huisvestingsmaatregelen: herontwerp de huisvesting vanuit het dier - ga uit van hun behoeften zoals gemak van voortbewegen, ligcomfort, pootgezondheid, luchtweggezondheid, uitloop naar buiten, en aan strooisel gerelateerd diergedrag, zoals exploreren en stofbaden.

- Bij mestmaatregelen: herontwerp de functie van 'mestopvang, afvoer en verwerking' in de bedrijfsvoering zodanig dat het stalklimaat, de beloopbaarheid van de vloer, de diergezondheid en de uitloop naar buiten erdoor verbeteren.

In dit artikel op foodlog geven we hier nog wat uitgebreidere voorbeelden van <https://www.foodlog.nl/artikel/geen-stikstofbeleid-zonder-dierenwelzijnsbeleid/>

Daarnaast kan de verduurzaming van de veehouderij niet los gezien worden van andere thema's zoals het verbeteren van het verdienmodel van veehouders, verduurzaming van financieringsvormen, een sterkere focus op kwaliteitsproductie voor Noordwest Europa, en de eiwittransitie. We willen u meegeven dat 'minder boeren' geen doel is van de Dierenbescherming. Integendeel, kleinere en extensievere bedrijven bieden mogelijk juist meer ruimte. En ander mogelijk deel van de oplossing kan zijn om via het kweken van alternatieve proteïnen, het werk van veehouders als voedselleverancier te behouden. Weliswaar op een andere manier, bijvoorbeeld via het leveren van grondstoffen voor plantaardige proteïnen, bacterieculturen etc., of via kweekvlees. Voor dat laatste raden wij u een gesprek aan met Ira van Eelen, dochter van de uitvinder van kweekvlees Willem van Eelen. Zij heeft een visie op een alternatieve broodwinning voor boeren, door hen een rol te geven in de productie van kweekvlees.

Voor nadere toelichting op deze brief kunt u ons bereiken op Gemma.Willemsen@dierenbescherming.nl.

Rest ons u veel succes en wijsheid toe te wensen in de komende periode.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (Dierenbescherming)

Roel Steenbeek
Bestuurder, ad interim